

Nro. 33

A' FELS. CSÁSZÁRNAK ÉS AP. KIRÁLYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Pénteken October 23-ik napján,
1807-ik esztendőben.

B é t s.

Salczburgból ekképpen irták Oktob. 8-dikán. Ő Császári és Apostoli Királyi Felsége, e. h. 6-kán és 7-kén reggeli 7 órától fogva 9-zig, a' hozzáfolyamodóknak audientziát adott. Az első napon u. m. 6-ikban estve a' theatromot meg-tisztelni méltoztatott jelenlétével. Tegnap délután a' Rifi ménesnek, a' Helvetziai formára intéz-tetve lévő Montforti tehenes majornak, 's a' Hel-lebrunn vízi alkotmányainak megfigyelésekkel töltötte idejét 8 F.ge. Estve meg volt a' város vi-lágosittatva tiszteletére.

K k

Török Birodalom.

A' múlt September napjaiban a' Porta nagy tisztviselői között sokak előbb mozdítottak: hanem sokak is megbüntettek; a' Császári Tolmátsnak Hertz. S u z z ó n a k, mint árulónak 25-ik-
Lén a' feje elüttetett — a' Jantsárok az ő vezérjek között S o l i m a n A g á r a a' fegyveres házban rárohantak, és megfolytották, Kazangi Mustapha Aga, Ciprus szigetére számkivetésbe küldetett — a' Dardanéliai erősségekben lévő örző katonaság között sokak, nevezetesen azok, a' kik a' minap a' magok kezeket, a' megbánthatatlannak tartató Császári testörző seregre (az úgy nevezett Bos-tangisokra) tenni mérészelték volt, mind kioltattak a' világból.

Á s i á b a n is igen zürzavaros ábrázatba öltöztek a' környülállások — A l e p p ó b a n egy darabig a' pestis kegyetlenkedvén, most már a' nép támadott fel a' Bascha ellen — a' Damascusi és St. Jean d'Acre béli Helytartók, nyilván való háborut kezdettek folytatni egymás ellen; kiváltképpen Jerusalemet szorongatják, és sok pusztításokat tesznek benne; a' Bagdádi Aly Baschát a' Generálisza megölte, s a' kintsét és az ő igen nagy kiterjedésű helytartóságát magáévá tette. — A' Wechabiák is birtokaikban vannak még mind ez ideig a' szent városoknak Meccának és Medinának, etc.

A' Vice Admiralis Siniavin vezérleése alatt lévő Orosz hadi hajós sereg' állapotjáról még eddig csak az itt következő kevés sorokat olvassuk,

mint hiteles és megjegyzésre méltó tudósítást, a közönséges levelekben: — „Ez az Orosz hajós sereg, a' melly ellen már most az Anglus Admirális Calder' nagy számú hajós serege bizonyos mozdulásokat kezdett tenni, 's már tett is néhány versben, September 10-kén eltávozott a' Dardanellek elől, a' Tenedos szigetén épített sántzait és minden némű battériáit széllyel hányván, a' falukat és vetéseket felégetvén, 's azon Kapitana nevű Linea hajót, a' mellyet az utóbbi tengeri tsatában vett-el a' Törököktől, valami 40 egyéb apró hajókkal egyetemben, Korfu felé útnak indítván.“ — Ennél több bizonyost, még eddig semmi közönséges levélben nem olvastunk ezen fontos tárgy felől.

A' Portával való békefféges alkudozások felől, a' mellyekről eleintén azt olvastuk volt, hogy Bukarestből Silistriába tétetődtek volna által, most úgy irnak, hogy talám Párisban fog tovább folytatódni.

A' Török tartományoknak az Orosz seregektől való kiüressítettések Oktob. 1-ső napjáig volt határozatva. Oláh országot ugyan már egészen oda is hagyták: hanem Moldovában még benn vagynak, azonközben itt is közelgetnek a' szélek felé.

Pruszszia.

Berlinből Oktob. 6-dikán. A' Frantzia seregeknek innen való eltávozások felől már sokat bezéllettek és írták; 's végképpen való eltakarodásoknak most ez majd más napját határozták

mi azonközben még sem látunk legkisebb afféle készületeket, a' mellyek ezen remenségünkben megerősítenének. Sőt azt kell az ő leg ujjabb intézeteiből kihoznunk, hogy még sokára fog itt való maradások halasztódni; ilyen intézet a' többek között az, a' melly szerént a' Frantzia ármádia közönséges Perceptora Daru által, megintettek az itt lévő, Vám, Posta, Bányász, 's egyéb efféle előljárok, hogy a' Frantzia Administráció valamint tavály, úgy az idén is folytatni fogja a' jövedelem béfzedésének dolgát.

Berlinből Oktob. 6 ikán. A' Király szállási fogadott Memel városában még egy esztendőre, a' melyből azt lehet kihozni, hogy a' K. Udvar még mostanság nem fog visszajöni Berlinbe. Hogy a' kintstár még egy hamar ide visszajérne, ehhez sincs semmi remenség. — Ferdinand Királyi Hertzeg, Sept. 29-kén fényes ebédet adott az itt Berlinben találtató férjfiú és afszony Frantzia főszemélyeknek, Generálisoknak, feleségeiknek, etc.

E l e g y e s D o l g o k .

A' következő tudósításokat a' Frantzia levelekben olvassuk: —

Velentze, Sept. 21-kén. Az a' Frantzia ármádia, a' melynek, ha a' Tilsiti Kötés az intézeteket meg nem változtatta volna, Dalmatziából Bosnián által a' Duna alsóbb részei felé kellett volna nyomulni, 's a' melynek előljárok tsapatjai már Zwornikhoz és Travnikhoz meg is érkeztek vala, Dalmatziába és Albaniába ismét visszajöttek: hanem naponként számose-

dik és erőssödik, és ha a' Friauliában 's a' Velentzei környéken fekvő Frantzia tsapatok magokat hozzá tsatólják, ezen esetben lehet a' számát 80 ezer emberre tenni. —

„Alexandria még az Anglusok keziben van Egyiptomban, a' hol az ő Agenseik semmit el nem mulatnak, hogy a' Felső Egyiptomi Mamelukokat a' magok részekre vehessék; egyéb eránt is minden eszköök által rajta vannak Egyiptomi seregeiknek nevelésén. Most Málta szigetéről hordják oda a' segítő seregeket.

„A' Török szigetek az Archipelaguson igen gyenge készülettel vannak a' magok védelmezésére, nem úgy mint a' Jóniai tengeren a' b. e. Hét szigetek Respublikája, a' mellyeket az Oroszok igen jól megerősítettek a' magok ott létek alatt, és a' hol most a' Frantziák napznként számosodván, semmit nem láttatnak félni az Anglusok által lehető meg támadtatástól. — Az Afrikai tengeri tolvaj Státusoknak ragadozó hajóik, a' Középtenger mostani zürzavaros állapotjára nézve kövér ragadományokkal ketsegtetvén magokat, nem kevés alkalmatlanságot okoznak az ezen tengeren evező külömbkülömb nemzetbéli kereskedő hajóknak.

Velentze, Oktob. 7-ikén. A' Hét szigetek Respublikájában ilyen ujj intézet tétetődött a' Napoleon Császár és Király nevében Sept. 1-ső napján: — „Ez az eddig vólt Respublika, a' Frantzia Birodalomnak egy tartományává, 's ennek lakosai a' Napoleon Császár és Király' alattvalóivá lesznek. Előrevalóképpen mind ezekben a' szí-

getekben meg marad a' jelen való országlás' módja. A' Görög Szentegyház meg marad mint Uralkodó, de szabad leszen minden egyéb más istentiszteletnek módja is. A' Szenátus, Itélőszékek, etc. folytatni fogják tovább való rendelésig a' magok hivatalos foglalatosságait. Minden parancsolatok a' Napoleon Császár nevében adatnak ki, különben semmi erővel nem fognak bírni. A' tartomány seregei az ő Felsege hűségére esküznek, és a' Fő Kormányozó Generális Berthier Czésár vezérlése alatt leszenek. Azon Albaniai fegyveres csoportok, a' mellyek eddig Orosz zsoldon voltak, mostanában Frantzia zsoldra lépnek ideigvalóképpen által. A' Stábok Korfuban marad. Az Országlószerk szolgálatjára egy testőrző Kompánia vállogattatik ki közzülök, etc. —

Melly ferjfiui áthatatos keménységgel kezdje az ujj Török Császár viselni magát, mutatja azon néhány főembereknek megbüntettetése, melyről feljebb emlékeztünk, és a' melyről így irtak bővebben Konstantzinápolyból Sept. 25-dikén: —

„A' Nagy Ur naponként nagyobbnagyobb függetlenséget mutat a' Császári thrónuson, 's olly eszközököz való nyúlás által különbözteti magát, a' mellyek azt jelentik, hogy nem ingadozó és nem félénk fővel van a' természettől megajándékozotva. Seregeinek egy részét ő is az esméretes Nizam Gedid szerént organizáltatja, a' nélkül, hogy ezen lépésnek tételétől félt volna a' Jantsárok miatt, a' melly tekintetben csak azzal a' vigyázással élt, hogy az ujj lábra állított kato-

naságot nem ültöztette egyéb Europai ujj formá-
 ruhába, mint az előtte való Selim Császár tse-
 lekedett, hanem meghagyta annak a' maga nem-
 zeti ruháját. (Azon Soliman vagy Suleyman
 Aga által fogatott volt hozzá ezen kényes mun-
 kához, a' körül feljebb irtuk, hogy már a' kaszár-
 mában megfojtatott)

„Ezen környülállások között történt továb-
 há, hogy eltökélt bátorságának kimutatására
 igen jó alkalmatosságot talált az ujj Császár. Kon-
 stantzinápolynak Top h a n a nevű külső város-
 sában járván, szembe találkozott az utzán velle egy
 Jantsár tsoport, a' melly ötet azonnal körül vevén,
 olyan illetlen tolyongással közelített Felsőges sze-
 mélyékez, hogy kéntelenített el kérgettegni maga
 mellől, a' mellyért a' Jantsárok felindulván, a'
 Császár bisérbire (Bostángiffaira, testörzöire) tá-
 madtok, 's közülök fokakat megölvén, a' töb-
 bekét megkergették: hanem el is vették vakm-
 rósegeknek jutalmát, minthogy haladék nélkül
 több mint ötven megfojtatott közülök, pajtásaik-
 nak szemeik előtt, a' nélkül hogy ezek tsak szol-
 lani is mérészeltek volna a' többekért.

„A' Tolmáts Hertzeg S u z z ó fejének elütte-
 tése, a' Császárnak tulajdon kézírásával való pa-
 rantsolatjára, nagy hirtelenséggel esett. Megölet-
 tetése előtt még tsak néhány szempillantatokkal
 is nyugodalommal folytatta foglalatoságait. A' hir-
 telém való és véletlen történet okát nem tudják
 bizonyosan, tsak gyanítják, hogy az Anglus fő
 vezérrel levelezett volna a' Dardanellák Komen-
 dásának segedelme által. Hellyébe a' moztani

Moldovai Fejedelemnek Callimachinak öttse neveztetett Tolmáttsá.

„A' Porta megmásolta azon rendelését, a' mely szerént a' Konstantzinápolyban lévő Orosz hadi foglyoknak már meg kellett volna indulni Sebastopol felé, a' melly változásra az által szolgálta-tott Orosz tengeri vezér Sinia vin alkalmatos-ságot, hogy a' nálla lévő Török hadi foglyokat a' Tenedosnál elvett Török hajókkal egyetemben Kerfu felé útnak indította.

Lisbonából Oktob. 12-ikén. Itt rendki-vül való mozgások vannak. Hadi hajóink éjjel nappal készítettnek a' kivezéshez, etc. Ugyhal-juk, hogy az Udvar a' jelen való környülállásokra nézve, Brasiliába akar elútatni.

Hamburgból Oktob. 9-ikén. Olyan hír terjedett-el, hogy a' Portugalliai Regens Hertzeg minden kintsét hajókra rákatván, útját Brasiliá-ba veszi. Ezt tanátsolta volt a' Portugallus Ud-varnak annak idejében a' nagy hírü Minister Pombal is.

A' Swéd partokról így irtak Sept. 16-kán:

A' Swéd Király betegem érkezett által e. h. 7-ikén Rügen szigetéről Karlskronába, a' hova 15-ik-ben a' Királyné is megérkezett. Ugyan oda ér-kezett 16-ikban Freya nevü Swéd Fregáton Memelből a' Lillei Gróf is (18-ik Lajos), az Angoulemi Princzel egyetemben, a' kiknek a' Swéd Király minden ott lévő főbb tisztviselőket még az nap bémútatott.

* *

Egy alkalmatoffággal említettük volt, melly veszedelmes marhadög uralkodjék a' Rénusi Szövettségnek némely tartományaiiban, nevezetesen a' Swéwiai vidékeken, L é p g y u l a d á s (Milzbrand) nevezet alatt, a' melly nem csak a' szarvas marhát, hanem a' lovat, sertést, és egyéb házi állatokat is egyformán veszégeti. Ezen nyavalyáról szép oktatást hirdettetett ki az Alsó Austriai Ország-lószék, olyan czéllal, hogy a' marhatartó gazdák annak természeti tulajdonságait előre megismervén, marháikat attól óltalmazhassák, 's ha a' nyavalyát elkapják, gyógyithassák is. Egyéb újság tzikelyekkel ma nem igen bővölködvén, ezt mi is lefordítani, és marhatartó Olvasóinkal közleni kívántuk, a' mint következik:

§. 1. Ez a' betegség többire mindenkor a' sokáig tartó nagy meleg és szárazságok után, midőn a' legelő helyek a' nagy hévség által kiégettnek, a' patakok kiszáradnak, a' marha, vagy a' szükség vagy a' pásztorok gondatlansága miatt szomjúságot szenvedni kénytelenítettik, a' melegben sokat mozog, az éjjeleket tisztátalan 's a' levegőnek szabad járásától megfosztatott istállókban, pajtákban tölti, szokott a' lovak, juhok, sertések, és szarvas marhák között uralkodni.

§. 2. Minden állatoknak nemei között leg hamarább leveri lábáról a' leg erősebb, leg szebb, és leg fiatalabb marhát, 's ezeket öli meg leg hamarább, ha a' gazdák jó előre való vigyázással nem élnek, és hathatós orvosi szerek által nem segitenek rajtuk.

§. 3. Hogy a' nyavalyát valamelly marha valósággal elkapta, a' következendő jelek mutatják: A' két horpaszai 's kivált a' hátulsó két poszáji az itatás után felettébb refzketnek, a' lovak' verő ere (pulsusa), a' mellett, hogy a' szívek dobogása alig érezhető, hatvant, a' szarvas marháké és juhaké pedig nyoltzvant is vér egy minutum alatt; az érzékenységek megbutul, bágyadtak, a' hátulsó részek tsakhogy le nem roskad úgy, ingadoz, a' melly mellett azonban a' beteg marha többire szünetlen áll és le nem fekszik; az ételt nem kívánnya, lapta formába gyűrődött golyobisotkákat ganélik ritkán, keveset és ritkán vizellig, a' vizellete tiszta, serfzinszürke, a' szája és bőre meleg, száraz, a' fején, nyakán, a' mejeje elején, hasán, és nemi tagjaikon olykor-olykor dagadások vannak, egész tagjaikon ritkán.

§. 4. A' veszedelem elközeledését jelentik: az alig érezhető, gyenge, hanem egy minutum alatt 100 zat is verő pulsus, a' már ekkor tsak nem elenyészett, vagy elenyésző félben lévő külső daganatok, a' sebes, rövid, telfuvódott orlyukakkal való lélegzés, a' melly mellett a' marha horpaszai verődnek, vagy dobognak, telyességgel nem ganéllik, nem eszik, nem iszik. Ezeknek a' környülállásoknak elkövetkezések után, ha tsak valami hathatós orvosi szer nem segít rajta, nem él egy napot. Tellyességgel megtarthatatlan a' marha akkór, mikór már a' bőre, fülei, és nemi tagjai meghidegülnek, a' verő ere eláll, ha az ember az ujját a' füleibe dugván a' fejit nem rázza, az eléibe tartatott italt tellyefféggel el nem fogadja, 's a' lábairól leroskad.

§. A' milyen veszedelmes ez a' nyavalya akkor, mikor már valahol elhatalmazott: éppen olyan könnyű meggátolni, hogy el ne hatalmazzék. A' jó gondviselés alatt lévő, egészséges levegőű istállóban jól tartatott, is italát rendesen kapó marhát nem hántja.

§. 6. A' nagy melegekben dolgozó lovak, 's az olyan juhok és szarvas marhák, a' mellyek legelni mezfűz és kifzaradott nezőkre hajtának, a' déli meleg sugárok által éggettetnek, e' mellett szüntelen való szomjuságtól kínoztatnak, 's mikor ritkán vizet kapnak, akkor kelletnél többet isznak, az ilyen marháknak testek készül-el ezen nyavalyának elkapására, a' melynek már jó előre való jeléül szolgál a' nehéz, kevés, és gömbölyéges vagy gombalyagos ganélás, 's a' melly jel egy figyelmetes gazdának könnyen a' szemébe tűnhet, 's tölle megismerhetetik.

§. 7. A' veszedelmet a' következő módok által lehet megelőzni —

1) A' heves napokon minden féle marhát meg kell kémélni és őrizni leg alább déltájban az izzasztó mozgástól, és a' lehetőségig azon kell iparkodni, hogy árnyékba leheffen őket hajtani.

2) Az ilyen napokon többször meg kell őket tiszta kútvizzel kínálni, mint az esztendőnek nem illy heves részeiben, 's az itatás közben arra vigyázni, hogy kelletnél többet ne igyanak. Még a' munkában elfáradott lónak is hasznos a' mértékletesen adatott tiszta víz, tsakhogy az ivás után haladék nélkül ismét munkára hajtassanak, és az inni való vízbe egy jó marok széna vagy

szalma elegyítették, annak megakadályoztatása végett, hogy ne nyelheffék igen hirtelen a' vizet.

3) A' szarvas marhát és loval igen hafznos ha mod van benne, de tsak a' rendes itatás után, napjában egyszer feresztetni vinni, a' hol $1/4$ sőt $1/2$ óráig is ásztatni kell őket, hanem minden fok ide 's tova való kergetés nélkül, hogy szároz hőruk által ázván, egész a' belső részekig által járhafla őket a' viz.

4) A' hol az ilyen feresztésre alkalmatosság nintsen, tiszta kútvizzel kell minden nap öntözni és mosogatni, kivált az igás lovaknak egész testjeiket.

5) Leg hathatosabb eszköz azonközben mind ezek között a' lépgyuladásnak megelőztetésére, a' kősó, vagy tsak a' konyha só is, a' melly a' ganélást segitvén, a' ganéjnak megdugulását 's a' testben való megfzáradását nem engedi. A' meleg napokban minden estve szükséges ilyen sót adni a' marhának, de nem itatás előtt hanem az után, vagy az eledel közzé hintve, vagy valamelly lisztes itallal megelegyítve; vagy pedig eleibe lehet nyalás végett is a' jáfzolba tenni.

6) Ha a' hasa és ganéja megfzorulása a' marhanak már éfzre vehető, a' mezőre a' lovakat és szarvas marhákat többé ki nem kell hajtani, bé nem kell fogni, különben könnyen megtörténhetne, hogy vagy a' legelőn eldöglenének vagy az úton a' rúd mellett elhullanának; az ilyeneknek, ha szintén még el nem vesztették is az evéshez való jó izléseket, a' napjában való feresztés és mosáson kívül, enni, sóval meg elegyített lágy

és nedves korpát, inni pedig a' közönséges viz helyett hasonlóképpen jól meg sosott korpás vagy lisztes vizet kell adni, 's ha önként bé nem akadják venni, bé kell tölteni a' szájokba, mind addig, míg a' ganéjok meglágyul, 's gyakrabban és nagyobb bőséggel nem megyen-el töllök.

7). Az istálókra és pajtákra is szükség figyelmezni, a' mellyekben a' marha a' külömben is meleg éjszakákat tölteni kéntelenítettik, és oly tisztán kell tartani, a' levegőnek olly szabad általjárása legyen benne, és hideg vízzel való intőzés által olly hivesfé kell őket tenni, mint tsak lehetőséges. Sok darab marhát telyességgel nem kell ejszakára egy kisded istálóba zárni, mert tsak ez az egy is magölheti őket. Inkább a' szabad ég alatt az udvaron, vagy kertben kell hálalni őket, mint sem egy pajtába sokat rekeszteni.

§. 8. Midőn a' 3-ik §-ban előszámlált jelek bizonyosan mutatják hogy valamelly darab marha a' nyavalyát elkapta, annak orvoslását ilyen módon kell kezdeni és folytatni —

1) A' beteg marhát valamelly árnyékos, tiszta levegőű, és tsendes helyre kell rekeszteni, és nem szároz, hanem tsupa lágy, és ha lehet zöld nedvességű eledelt kell enni adni. Ha semmi sem még tsak kórpa sem találatna a' háznál, ezen esetben lehet néki forrázott, hanem annak utánna meghütött lóherét, vagy szénaszatskát (vágott szénát) adni, sóval bőven elegyítve, 's bőséges, sok salétrommal, vagy ha ez nem lenne sok sóval elegyített vizet kell inni eleibe tenni. —

(A' többi következik.)

Tudósítás.

Pesten a' Vátszi úttzában a' Hét Választó Fejedelelem által ellenében Hartleben Konrád Adóll Könyváros' bóltjában árúba lótsátatik egy új Munka illy tzím alatt:

A' VILÁG' RITKASÁGI

avagy

a' 'Természet', és 'Mesterség' remekjei.

Németből magyarázta

Farkas Ferentz.

Hat jeles Réz - metszéssel 4 rétbén. Pesten 1807-ben.

Az árra kötve 3 Rf. Kifestett Rézmetszésekkel pedig 4 for. 30 xr.

Már ezen homlok-írásból is ki lehet venni ezen Munkának foglalátját. Az a' tárgya, hogy mentúl tökéletesebben le írja mind azt, a' min az ember minden Ég-hajlat alatt, a' Világnak távól eső részein is külömbféle Nemzeteknél andalog, 's tsudálkozik.

Azt tartom, az illy le Irásokon akárki is kaphat, a' ki vagy az együgyü Természetnek ártatlan gyönyörködtetésiben kedvét leli, vagy a' józanabb Tudományok' vezérlő oktatási mellett által akarja látni, mire vitte dolgát a' nagyra törekedő nyúghatatlan emberi elme. Ki tettzik ebből, mire ment a' Halandóság tsüggöndhetetlen iparkodásaival, mely lassan hajtja végre a' munkás Természet dolgozó műhelyében remek szütlemeit, 's mely tsuda látz - szövevényeken feregnek annak rendes változásai.

Itten az Eg-sarok körül el némúl a' Termé-
 szet a' merevítő hidegnek jég halmai között, 's
 a' tsikorgó fagynak borzasztó hűhögési miatt az
 egész vidék egy haldoklónak csak alig hallható lan-
 kadtt hörögését ábrázolja! ottan a' forró Eg-öv
 alatt forr a' homok az olvasztó verőfénynek hűv-
 tűzén, 's a' zszibongó madár-felleg a' kies Pálmák-
 nak jóltéves lengedezésibe veszi magát: Itt a' pá-
 zit' kellemjén részt törnek a' tsermelyék, 's meg-
 tévedtt-ösvényeken az illatozó gyöngy virágok'
 susogó homályokban sietnek enyészetekre; amott
 a' vadon kőszaloknak kietlen Ormaikból szakadnak
 az árvizek, 's rettenetes zúgásokkal borzasztják a'
 fülelő Természetet. Itten az Óriási hegyek tüzes
 kőszalokkal víjják a' nagy eget, a' ki rontó
 láng oszlopok futkosnak a' levegőn, 's lelesterítik
 a' föld szinét az olvadt értz tűz patakjai, ottan
 a' szorúlt gőz-felleg néki esik a' földnek, 's úgy
 látszik, hogy szörnyű rángatásaival e' roppant vi-
 lág' tsuda alkotmányának végére esküdnék.

De az Emberi Nemben is vagyon ilyen kü-
 lömbség. Emez itten magára hagyatva csak nem
 úgy nevelkedik, mint azon tulok, melyet elötte
 hajkorász; amaz a' mélyebb tudományok' titkai
 fel duván tsuda műveiben meg vívik a' halandó-
 sággal, 's a' mulandóság' rohanása ellen törek-
 vén a' véghetetlen idő késő Maradékának a' bü-
 büzke sorompóit. Ez aligbaktát el a' hatig unok-
 mas dadogásával; 's ama' Természet hívára a' pa-
 rányi fűveknek is titkos erejeket fürkészi. Ezitt
 tsekély vagyonyával keskeny ladikotskáját szülő
 földje' partjaihoz vérdégéli; amazok a' hűsége-

len tengereknek sikamló hátaikon városokat tor-nyoznak, 's kints-tárokkal le süllyesztvén gályá-jokat a' világnak esméretlen részeit hajháfzfák fel.

Az e' féléken senki se futhat által tsak hideg vérrel. Olyanokra talál benne a' figyelmes el-me, melly néki gyönyörüségére is válik, 's hafz-not is hajt: de hogy erről bátrabb ítéletet tenni leheffen, ez a' foglalatja:

1-fzör. A' Világ' leg nagyobb víz esése; t. i. Északi Amerikában a' Nigará víz-omlása, egy réz-metszéssel.

2-fzor Rómában Szent Péter' Temploma, réz-metszéssel.

3-fzor. A' Világ' leg nagyobb gyémántjai.

4-fzer. A' leg nagyobb Boros-hordók.

5-ör Európának leg jelesebb hidjai, réz-met-fzéssel.

6-or. A' Világ' hét Tsudái. úgymint: Babilon kőfalai, 's függő kertei; — Egyiptomi Piramisek, réz-metszéssel. — Az Olympiai Jupiter' Kép-osz-lopa, 's márvány Temploma; — Ródusi Álló-kép, réz-metszéssel; Dianna temploma Efesusban; — Az Alexandriai Pharos, vagy Tűz-torony, réz-metszéssel; 's a' Salamon' Temploma.

Ez az első Anyai nyelvünkön a' maga nemé-ben a' Magyar Ég alatt. Azon voltam, hogy ez-zel is áldozhassak Ditső Nemzetemnek. Költsé-ges ugyan a' nyomtatás, 's azon szép réz-metszé-sek; de reménylem, hogy ezen törekedésem a' Nemes Hazafiaknak kedveket lelheti.